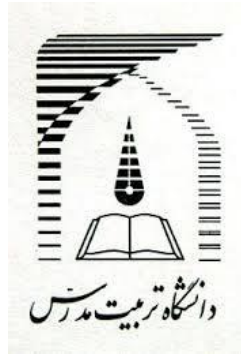

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد باستان شناسی گرایش اسلامی

مطالعه شیوه های بناسازی همدان در دوران قاجار و پهلوی اول با تأکید

بر فضاهای ورودی

نگارنده:

رویا حجاریان

استاد راهنما:

دکتر جواد نیستانی

استاد مشاور:

دکتر محمد ابراهیم زارعی

بهمن ۱۳۹۳

به نام خدا

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد خانم رویا حجاریان تحت عنوان « مطالعه شیوه های بنا سازی همدمان در دوران قاجار و پهلوی اول با تاکید بر فضاهای ورودی » را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنما	دکتر جواد نیستانی	دانشیار	
۲- استاد مشاور	دکتر محمد ابراهیم زارعی	دانشیار	
۳- استاد ناظر	دکتر سید مهدی موسوی کوهپر	دانشیار	
۴- استاد ناظر	دکتر محمد مرتضایی	استادیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر سید مهدی موسوی کوهپر	دانشیار	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب.....^{رایجاریان} دانشجوی رشته.....^{استاد راهنما} و رودی سال تحصیلی.....^{۱۳۹۱} مقطع.....^{دانشکده علم اساسی} متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضاء:.....^{رایجاریان}

تاریخ: ۹۳/۱۱/۲۹.....

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:
«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته پایان نامه است که در سال ۹۳-۹۴ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر جواد حسینی، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر محمد ابراهیم زری و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر _____ از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب رویا حجازی دانشجوی رشته پایان نامه مقطع طراحی گرافیک تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: رویا حجازی

تاریخ و امضا:

۹۳/۱۱/۲۹

تقدیم به

مادرم، به پاس صبرش، نگاه پر مهرش

پدرم، به پاس زحماتش، وجود پر لطفش

آنهایی که دوستشان دارم

با تشکر فراوان از راهنمایی و دلسوزی های استاد گرانقدرم: جناب آقای دکتر

جواد نیستانی

با قدردانی از زحمات اساتید محترم در راه تنظیم پایان نامه:

جناب آقای دکتر محمد ابراهیم زارعی

جناب آقای دکتر سید مهدی موسوی کوهپر

جناب آقای دکتر محمد مرتضایی

با سپاس فراوان از :

پدرم

برادرم

خواهرم

و دوستان عزیزم

چکیده:

مطالعه و بررسی شیوه های بناسازی شهر همدان (اعم از کاروانسراها، خانه ها، عمارت ها) در دوران قاجار و پهلوی اول، موضوع پایان نامه حاضر است و در این میان سعی شده تا فضای ورودی بناها مورد بررسی قرار گیرد. از آنجایی که شهر همدان با قدمت چند هزار ساله خود، در طول تاریخ، رویداد های بسیاری را گذرانده، بررسی وضعیت تاریخی و دگرگونی های بافت شهر در دوران قاجار و پهلوی اول و تأثیرات نوگرایی بر روی ساختارهای جامعه اعم از وضعیت فرهنگی، اجتماعی، معماری، شهرسازی و ... بخشی از این رساله را به خود اختصاص داده است. افزون بر این، به شیوه ساخت کاروانسراها و خانه ها و عمارت های شهر در دوران قاجار و پهلوی اول نیز اشاراتی مختصر شده است. در روند این پژوهش شیوه بناسازی در شهر همدان به همراه خصوصیات فضای ورودی آنها مورد مطالعه قرار گرفت. حاصل پژوهش حاضر حاکی از آن است که بناهای همدان در دوران ذکر شده، از لحاظ ساخت و ساز سبک های گوناگونی داشته و فضای ورودی این بناها پیوسته در حال تغییر بوده است.

کلید واژه: همدان، قاجار، پهلوی اول، شهرسازی، بناسازی، خصوصیات فضای ورودی

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فهرست نقشه ها.....	ز.....
فهرست نمودارها.....	ط.....
فهرست تصاویر.....	ی.....

فصل اول: طرح تحقیق

۱-۱-مقدمه.....	۲.....
۲-۱-تعریف مسأله.....	۴.....
۳-۱-اهداف تحقیق.....	۵.....
۴-۱-سوالات تحقیق.....	۵.....
۵-۱-فرضیه ها/پیش فرض ها.....	۶.....
۶-۱-مواد و روش انجام تحقیق.....	۶.....
۷-۱-جنبه جدید بودن و نوآوری.....	۶.....

فصل دوم: وجه تسمیه، موقعیت جغرافیایی، پیشینه تاریخی و وضعیت سیاسی همدان در

دوران قاجار و پهلوی اول

۱-۲-وجه تسمیه نام همدان.....	۸.....
۲-۲-موقعیت جغرافیایی استان همدان.....	۹.....
۱-۲-۲-آب و هوا.....	۱۰.....
۳-۲-پیشینه تاریخی همدان.....	۱۰.....

۴-۲- همدان در دوران اسلامی تا دوره قاجار ۱۲

۵-۲- وضعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی همدان در دوره قاجار و پهلوی اول ۱۵

فصل سوم: وضعیت معماری و طراحی شهری همدان در دوران قاجار و پهلوی اول

۱-۳- وضعیت محله محور شهر همدان در دوره های یاد شده ۲۵

۱-۱-۳- محله حاجی ۲۵

۲-۱-۳- محله آقاجانی بیگ ۲۵

۳-۱-۳- محله توت قمی ۲۶

۴-۱-۳- محله امامزاده یحیی ۲۶

۵-۱-۳- محله بختیاری ها ۲۶

۶-۱-۳- محله زندی ها ۲۶

۷-۱-۳- محله بنه بازار ۲۷

۸-۱-۳- محله کولانج (کولانه) ۲۷

۹-۱-۳- محله درود آباد (درد آباد) ۲۷

۱۰-۱-۳- محله باغ میر عقیل ۲۷

۱۱-۱-۳- محله ورمزیار ۲۷

۲-۳- سنت و تجدد: مفاهیم ۲۹

۱-۲-۳- تقابل سنت و تجدد ۳۱

- ۳-۳- شیوه های معماری در دوره قاجار و پهلوی اول..... ۴۰
- ۳-۴- ویژگی های شهرسازی در دوران قاجار و پهلوی اول..... ۴۸
- ۳-۵- درآمدی بر ساختار و سیمای شهر همدان در دوره قاجار و پهلوی اول..... ۶۰
- ۳-۵-۱- ساختار شهر همدان در دوره قاجار ۶۰
- ۳-۵-۲- ساختار شهر همدان در دوره پهلوی اول ۶۶
- ۳-۵-۲-۱- عناصر شهری همدان در دوره پهلوی اول..... ۶۹
- ۳-۵-۲-۲- میادین و خیابان ها ۶۹
- ۳-۵-۲-۳- بازار..... ۷۱
- ۳-۵-۲-۴- عناصر جدید شهری..... ۷۲
- ۳-۶- ویژگی های معماری کاروانسراهای همدان ۷۵
- ۳-۷- شیوه های خانه سازی همدان در دوران قاجار و پهلوی اول..... ۷۷
- ۳-۷-۱- خانه های سنتی..... ۷۷
- ۳-۷-۲- خانه های نیمه سنتی (التقاطی)..... ۸۰
- ۳-۷-۳- خانه های سبک اروپایی (سبک فرنگی) ۸۲

فصل چهارم: ویژگی فضاهای ورودی در معماری بناهای همدان

- ۴-۱- تعریف فضای ورودی..... ۹۹
- ۴-۱-۱- سیر تحول یا ترکیب شکلی فضای ورودی ۱۰۰
- ۴-۱-۱-۱- سنتی..... ۱۰۰
- ۴-۱-۱-۲- بافت نیمه سنتی (تلفیقی)..... ۱۰۵
- ۴-۱-۱-۳- بافت جدید..... ۱۰۶
- ۴-۱-۲- موقعیت قرارگیری فضای ورودی نسبت به امتداد معبر..... ۱۰۸

- ۱۰۹-۳-۱-۴- موقعیت فضای ورودی نسبت به لبه معبر.....
- ۱۱۰-۴-۱-۴- خصوصیات فضای ورودی از لحاظ طراحی
- ۱۱۱-۵-۱-۴- خصوصیات فضای ورودی از نظر شکل
- ۱۱۲-۶-۱-۴- خصوصیات فضای ورودی از نظر ارتفاع نسبت به سطوح مجاور
- ۱۱۲-۷-۱-۴- خصوصیات فضای ورودی از نظر تناسب
- ۱۱۳-۲-۴- فضای ورودی کاروانسراها.....
- ۱۱۵-۳-۴- فضای ورودی خانه ها

فصل پنجم: معرفی و توصیف کاروانسراها، خانه ها و عمارت های شهر همدان در دوران

قاجار و پهلوی اول

- ۱۱۸-۱-۵- فضای ورودی کاروانسراها.....
- ۱۱۸-۱-۱-۵- کاروانسرای حسین خانی.....
- ۱۲۲-۲-۱-۵- کاروانسرای حاج میرزا کاظم.....
- ۱۲۵-۳-۱-۵- کاروانسرای قلمدانی
- ۱۲۹-۴-۱-۵- کاروانسرای زغالی ها
- ۱۳۱-۵-۱-۵- کاروانسرای شریفیه.....
- ۱۳۳-۶-۱-۵- کاروانسرای مطلب
- ۱۳۵-۷-۱-۵- کاروانسرای نو
- ۱۳۸-۸-۱-۵- کاروانسرای گلشن.....
- ۱۴۲-۹-۱-۵- کاروانسرای قبله
- ۱۴۶-۱۰-۱-۵- کاروانسرای قدسیه

- ۱۴۸..... کاروانسرای بانک ۱۱-۱-۵
- ۱۵۰..... کاروانسرای حاج قربان ۱۲-۱-۵
- ۱۵۱..... کاروانسرای یعقوب یاری ۱۳-۱-۵
- ۱۵۵..... کاروانسرای پیغمبر ۱۴-۱-۵
- ۱۵۷..... فضای ورودی خانه ها ۲-۵
- ۱۵۷..... خانه پوستی زاده ۱-۲-۵
- ۱۵۸..... خانه پرسیاوشان ۲-۲-۵
- ۱۶۲..... خانه شهبازیان ۳-۲-۵
- ۱۶۵..... خانه صمدی در محله جولان ۴-۲-۵
- ۱۶۹..... خانه نایینی ۵-۲-۵
- ۱۷۱..... خانه میرزایی صارم اصلانی ۶-۲-۵
- ۱۷۴..... خانه نراقی ۷-۲-۵
- ۱۷۶..... خانه فضل الاسلام همدانی ۸-۲-۵
- ۱۷۸..... خانه قدیمی زورمند(بنی صدر) ۹-۲-۵
- ۱۸۰..... خانه رستمی نیا ۱۰-۲-۵
- ۱۸۱..... خانه سالار خزایی ۱۱-۲-۵
- ۱۸۳..... فضای ورودی عمارت ها ۳-۵
- ۱۸۳..... عمارت نظری ۱-۳-۵
- ۱۸۵..... عمارت اعتمادیه ۲-۳-۵
- ۱۸۷..... عمارت قراگوزلو ۳-۳-۵
- ۱۸۸..... عمارت بدیع الحکما ۴-۳-۵

فصل ششم: تجزیه، تحیل و نتیجه گیری

۱۹۱.....۱-۶- تجزیه و تحلیل

۱۹۵.....۲-۶- نتیجه گیری

۲۰۱..... فهرست منابع

چکیده انگلیسی

فهرست نقشه ها

عنوان صفحه

- نقشه ۱-۲- نقشه جغرافیایی استان همدان ۲۱
- نقشه ۲-۲- وسعت شهر همدان در دورانهای مختلف..... ۲۲
- نقشه ۳-۲- نقشه شهر همدان در دوره تیموری ۲۳
- نقشه ۱-۳- موقعیت محله‌های شهر همدان ۸۶
- نقشه ۲-۳- کروکی محله حاجی ۸۷
- نقشه ۳-۳- کروکی محله آقاجانی بیگ ۸۷
- نقشه ۴-۳- کروکی محله توت قمی ۸۸
- نقشه ۵-۳- کروکی محله امامزاده یحیی ۸۸
- نقشه ۶-۳- نمایی از شهر همدان در دوره قاجار..... ۸۹
- نقشه ۷-۳- نمای عمومی شهر همدان در دوره قاجار..... ۸۹
- نقشه ۸-۳- نقشه شهر همدان در سال ۱۸۵۱م..... ۹۰
- نقشه ۹-۳- نقشه شهر همدان و رودخانه های آن در سال ۱۹۱۹م..... ۹۰
- نقشه ۱۰-۳- موقعیت کاروانسراها و بازار همدان بر روی نقشه قبل از احداث میدان اصلی ۹۱
- نقشه ۱۱-۳- موقعیت بافت سنتی بازار همدان بر روی نقشه پیش از احداث میدان اصلی ۹۱
- نقشه ۱۲-۳- همدان در دوره حکومت قاجاریه ۹۲

- نقشه ۳-۱۴- نقشه احداث میدان اصلی همدان در دوره پهلوی اول ۹۳
- نقشه ۳-۱۵- تصویر هوایی میدان امام (پهلوی) همدان ۹۳
- نقشه ۳-۲۰- نقشه احداث خیابان ها بر روی نقشه ۹۶
- نقشه ۳-۲۱- موقعیت بافت معاصر بازار همدان بر روی نقشه پس از احداث میدان اصل ۹۶
- نقشه ۵-۱- پلان کاروانسرای حسین خانی ۱۱۸
- نقشه ۵-۷- پلان کاروانسرای حاج میرزا کاظم ۱۲۲
- نقشه ۵-۱۷- پلان کاروانسرای شریفیه ۱۳۱
- نقشه ۵-۲۲- پلان کاروانسرای نو ۱۳۵
- نقشه ۵-۲۵- پلان کاروانسرای گلشن ۱۳۸

فهرست نمودارها

عنوان صفحه

- تصویر ۶-۱- نمودار ستونی کاروانسراهای همدان در دوره قاجار ۱۹۱
- تصویر ۶-۲- نمودار ستونی خانه های همدان در اواخر دوره قاجار ۱۹۲
- تصویر ۶-۳- نمودار ستونی عمارت های همدان مربوط به اواخر دوره قاجار و پهلوی ۱۹۲

فهرست تصاویر

عنوان صفحه

- تصویر ۲-۴- نقاشی همدان در دوره صفوی..... ۲۳
- تصویر ۳-۱۳- خیابان بین النهرین همدان در اواخر دوره قاجار ۹۲
- تصویر ۳-۱۶- نمایی از جبهه شرقی میدان امام همدان به سبک نئوباروک ۹۴
- تصویر ۳-۱۷- نمایی از جبهه غربی میدان امام همدان با تزئینات آجرکاری و گچبری..... ۹۴
- تصویر ۳-۱۸- نمایی از ساختمان با پوشش شیروانی میدان امام همدان ۹۵
- تصویر ۳-۱۹- نقوش گچبری اجرا شده بر برنه یکی از ساختمان های میدان امام همدان..... ۹۵
- تصویر ۳-۲۲- دبیرستان پهلوی (امام) همدان ۹۷
- تصویر ۵-۲- ورودی کاروانسرای حسین خانی در جبهه شمالی ۱۲۰
- تصویر ۵-۳- ورودی دوم کاروانسرای حسین خانی ۱۲۰
- تصویر ۵-۴- دالان ورودی و نما جبهه شمالی کاروانسرای حسین خانی از داخل حیاط ۱۲۱
- تصویر ۵-۵- گل میخ های در ورودی کاروانسرای حسین خانی ۱۲۱
- تصویر ۵-۶- پیش طاق جناغی کاروانسرای حسین خانی ۱۲۱
- تصویر ۵-۸- فضای ورودی کاروانسرای حاج میرزا کاظم ۱۲۴
- تصویر ۵-۹- پیش طاق نیم دایره ای کاروانسرای میرزا کاظم ۱۲۴
- تصویر ۵-۱۰- فضای ورودی کاروانسرای قلمدانی ۱۲۶
- تصویر ۵-۱۱- سردر کاروانسرای قلمدانی ۱۲۶
- تصویر ۵-۱۲- در ورودی کاروانسرای قلمدانی ۱۲۷

- تصویر ۵-۱۳- راهروی ورودی کاروانسرای قلمدانی ۱۲۷
- تصویر ۵-۱۴- تزیینات گچبری سرستونهای جانبی ورودی اصلی کاروانسرای قلمدانی ۱۲۸
- تصویر ۵-۱۵- تزیینات لمبه کوبی و گچبری سرستونها در جبهه جنوب غربی کاروانسرای قلمدانی ۱۲۸
- تصویر ۵-۱۶- فضای ورودی کاروانسرای زغالی ها ۱۳۰
- تصویر ۵-۱۸- فضای ورودی کاروانسرای شریفیه ۱۳۲
- تصویر ۵-۱۹- پیش طاق و نعل درگاه جناغی کاروانسرای شریفیه ۱۳۳
- تصویر ۵-۲۰- فضای ورودی کاروانسرای مطلب ۱۳۴
- تصویر ۵-۲۱- نعل درگاه کاروانسرای مطلب ۱۳۴
- تصویر ۵-۲۳- فضای ورودی کاروانسرای نو ۱۳۷
- تصویر ۵-۲۴- دالان کاروانسرای نو ۱۳۷
- تصویر ۵-۲۶- فضای ورودی کاروانسرای گلشن ۱۴۰
- تصویر ۵-۲۷- کلون در کاروانسرای گلشن ۱۴۰
- تصویر ۵-۲۸- فضای هشتی کاروانسرای گلشن ۱۴۱
- تصویر ۵-۲۹- ورودی فرعی کاروانسرای گلشن ۱۴۱
- تصویر ۵-۳۰- کتیبه بالای درگاه ورودی کاروانسرای گلشن ۱۴۱
- تصویر ۵-۳۱- ورودی جنوبی (اصلی) کاروانسرای قبله ۱۴۳
- تصویر ۵-۳۲- پیش طاق جناغی کاروانسرای قبله ۱۴۳
- تصویر ۵-۳۳- دالان کاروانسرای قبله ۱۴۴
- تصویر ۵-۳۴- کوبه و گل میخ های فلزی در کاروانسرای قبله ۱۴۵
- تصویر ۵-۳۵- ورودی جبهه شمال شرقی کاروانسرای قبله ۱۴۵
- تصویر ۵-۳۶- فضای ورودی کاروانسرای قدسیه ۱۴۷

- تصویر ۵-۳۷- پیش طاق جناغی کاروانسرای قدسیه ۱۴۷
- تصویر ۵-۳۸- فضای ورودی کاروانسرای بانک ۱۴۹
- تصویر ۵-۳۹- آجرکاری خفته راسته سقف دالان کاروانسرای بانک ۱۴۹
- تصویر ۵-۴۰- فضای ورودی کاروانسرای حاج قربان ۱۵۱
- تصویر ۵-۴۱- فضای ورودی کاروانسرای یعقوب یاری در جبهه جنوب شرقی ۱۵۳
- تصویر ۵-۴۲- ورودی کاروانسرای یعقوب یاری در جبهه غربی ۱۵۳
- تصویر ۵-۴۳- دالان کاروانسرای یعقوب یاری ۱۵۴
- تصویر ۵-۴۴- سقف دالان کاروانسرای یعقوب یاری ۱۵۴
- تصویر ۵-۴۵- فضای ورودی کاروانسرای پیغمبر ۱۵۶
- تصویر ۵-۴۶- دالان ورودی کاروانسرای پیغمبر ۱۵۶
- تصویر ۵-۴۷- فضای ورودی خانه پوستی زاده ۱۵۸
- تصویر ۵-۴۸- تزیینات سقف خانه پرسیاوشان ۱۶۰
- تصویر ۵-۴۹- شاه نشین خانه پرسیاوشان ۱۶۰
- تصویر ۵-۵۰- فضای ورودی خانه پرسیاوشان ۱۶۱
- تصویر ۵-۵۱- طاق نماهای آجرکاری شده نمای بیرونی خانه پرسیاوشان ۱۶۱
- تصویر ۵-۵۲- حیاط خانه شهبازیان ۱۶۳
- تصویر ۵-۵۳- گچبری ها و سرستون های تزیینی خانه شهبازیان ۱۶۳
- تصویر ۵-۵۴- شومینه دیواری خانه شهبازیان ۱۶۴
- تصویر ۵-۵۵- فضای ورودی خانه شهبازیان ۱۶۴
- تصویر ۵-۵۶- فضای ورودی خانه صمدی در محله جولان پس از مرمت ۱۶۶
- تصویر ۵-۵۷- در ورودی خانه صمدی با کوبه و حلقه و گل میخ های فلزی ۱۶۶